

DE DUISTERE KANT VAN DE EGEL

Bron foto: https://www.natuurpunt.be/pagina/egel?gclid=CiwKCAjwqML6BRAHEiwAdquMnTm5_xXONE_zGTJ5EPrs-z7VLXvu-K30valoPsRtl5uDT55rHs_TiBoC10QQAvD_BwE

1. De egel, een druk klein roofdiertje!

Waarschijnlijk is de egel één van de bekendste in het wild levende dieren.

U kunt de egel aantreffen in de vrije natuur met begroeiing maar ook in uw tuin.

Haastig rondscharrelend op zoek naar voedsel.

Of helaas het zoveelste slachtoffer op de weg of in de straat, doodgereden bij het oversteken.

Overdag is de egel niet actief maar als het schemerig en donker wordt gaat de egel op jacht.

Egels zien niet zo goed. Ze zijn bijziend, dus zien ze alleen scherp van dichtbij.

Daar staat tegenover dat, hoewel de egel kleine oortjes heeft hij heel goed kan horen.

Bijvoorbeeld insecten die actief zijn tussen gebladerte.

Egels hebben hele scherpe tanden.

Dat komt heel goed van pas omdat insecten een hard schildje hebben en die eten ze graag.

Kevers, spinnen, slakken, duizendpoten, wormen, rupsen, maar ook kikkers en padden, zelfs muizen. Ook af en toe wat resten van voedsel dat de mens weggooit of laat slingeren.

Evenals kleine hoeveelheden vruchten.

Minder bekend is wellicht dat egels ook gek zijn op eieren!

Als een egel de kans krijgt zal hij zelfs jonge vogels of andere kleine dieren aanvallen en opeten. De egel is echt een roofdiertje.

Een egel heeft tussen 7000 en 9000 stekels op de rug en de flank.

Komt een egel in gevaar dan rolt hij zich op en vormt zich tot een stekelig bolletje.

Het kopje en de pootjes zie je dan vrijwel niet meer.

En zo beschermt de egel zich tegen belagers.

De kop, buik, poten en de keel zijn kwetsbaar en begroeid met een vrij dunne vacht van lang en stug haar. Zou de snuit beschadigd raken dan kan een egel, die heel goed kan ruiken problemen krijgen bij het vangen van een prooi, bijvoorbeeld bij het vinden en vangen van wormen.

2. Een egel in uw tuin.

Egels voelen zich goed thuis in een omgeving waar veel schuilplaatsen zijn. Waar veel voedsel en ook water is te vinden.

Bijvoorbeeld in uw met planten, struiken en bomen begroeide tuin.

Wie een egel in de tuin wil lokken en houden kan beter geen vijver met steile randen in de tuin hebben. Egels kunnen goed zwemmen maar komen niet uit eigen kracht bij een steile vijverrand op. Een oplossing kan zijn er een plankje in te leggen of iets dergelijks waarlangs de egel zo nodig bij de rand op kan komen.

Als een robotmaaier 's nachts wordt gebruikt is de tuin minder geschikt voor egels.

Bij gevaar rolt de egel zich op en dan kan de egel worden overreden en doodgemaaid door de robotmaaier.

Slakkenkorrels zijn gevaarlijk voor egels.

Als ze die opeten gaan ze dood. Omdat egels in één nacht wel veertig slakken kunnen opeten heeft u overigens geen slakkenkorrel meer nodig.

Egels kunnen worden gevoed met kattenbrok of hondenbrok of speciaal egelvoer.

Ze lusten ook graag meelwormen. Een egel kan geen melk verdragen.

Daarvan wordt een egel ziek door buikloop, drogen uit en kunnen doodgaan.

3. Winterslaap.

Egels houden een winterslaap.

Daarvoor zoeken ze vaak een rommelig plaatsje met bladeren en tuinafval waaronder ze zich kunnen verschuilen.

De winterslaap duurt ongeveer van medio oktober, begin november tot begin april.

Tijdens de winterslaap verliezen de egels ongeveer 40% van hun lichaamsgewicht.

Hun hartslag daalt drastisch van 190 slagen per minuut naar 20 slagen per minuut.

De normale lichaamstemperatuur van een egel ligt rond 36 graden C.

Tijdens de winterslaap gaat die terug naar 1 tot 5 graden C.

De spijsvertering ligt tijdens de winterslaap helemaal stil.

4. Voortplanting.

Egels krijgen één keer per jaar jongen.

Dat zijn er gemiddeld vijf.

De jongen zijn naakt en blind en geheel afhankelijk van de moeder.

Een aantal uren na de geboorte ontstaan er witte stekeltjes.

Na enige weken worden die stekeltjes bruin.

Eens per 18 maanden vallen de oude stekels uit en komen net als bij de rui van kippen, er weer nieuwe stekels voor in de plaats.

Als de jongen een week of zes zijn gaan ze scharrelen op zoek naar wat eetbaars.

Tot die tijd leven ze voornamelijk van moedermelk.

De jongen blijven voorlopig bij elkaar en overwinteren vaak met elkaar in één nest.

De moeder heeft dan alweer een eigen plekje om te overwinteren.

Het mannetje bemoeit zich in het geheel niet met de "opvoeding".

De voortplantingsperiode van egels gaat in na de winterslaap en loopt door tot in juli.

Parende egels kunnen veel lawaai maken.

Het mannetje blijft het vrouwtje achtervolgen en loopt er om heen totdat het vrouwtje zich uiteindelijk vlak op de grond drukt en haar stekels plat drukt.

Dan kan de paring plaats vinden. De dracht duurt vijf weken.

Egels zijn snel en dat moet ook wel om de prooi te kunnen vangen.

Ze kunnen in 1 seconde een afstand van 2 meter afleggen.

In één nacht kunnen ze een afstand van enkele kilometers afleggen en dat is best veel voor zo' n klein diertje. Egels kunnen ongeveer 8 jaar oud worden.

5. Een egel is geen “Stekelvarken”.

In het Fries noemen wij de egel “Stikelbaarch”, vertaal je dat in het Nederlands dan kom je op “Stekelvarken”. Maar een egel is geen stekelvarken.

Een stekelvarken is een knaagdier met opgerichte stekels.

Een egel is een roofdiertje terwijl een stekelvarken een knaagdiertje is dat van plantaardig voedsel leeft. Stekelvarkens zijn dus heel andere dieren en egels en stekelvarkens zijn geen familie van elkaar.

Een stekelvarken.

Bron: https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.dierentuin-nordhorn.nl%2Fstachelschweine-2%2F&psig=AOvVaw1OxyVcVolbQPW_GY7jbCw0&ust=1599214489979000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCP4q7gzOsCFQAAAAAdAAAAABAO

In Europa komt het stekelvarken voor in Toscane en Zuid-Italië en op Sicilië, waar hij waarschijnlijk door de Romeinen is losgelaten. De soort spreidt zich langzaam over de rest van het schiereiland uit. U zult het stekelvarken niet in uw tuin aantreffen.

6. De duistere kant van de egel.

De egel is absoluut een leuk en nuttig zoogdiertje.

Maar niet altijd voor houders van kleindieren!

Een egel met jongen in uw tuin is een prachtig gezicht.

Maar zoals de titel van mijn uitleg al aan geeft is er ook een andere kant aan de egel.

En daar wilt u als kleindierhouder waarschijnlijk wel rekening mee houden in het belang van het welzijn van uw dieren. Een egel in uw kippenhok of dierenverblijf zal kunnen leiden tot een moordpartij of tot ernstige verwondingen aan uw dieren.

Op <https://www.tuinadvies.nl/tuinvrienden/forum/33/tuinbabbel/7583/egel-eet-kip> vindt u ervaringen van kippenhouders met egels. Hierna licht ik er enige meldingen uit.

“ Vannacht 19 juli 2020, angstig geroep en gekakel vanuit het kippenhok, leek net een schreeuwend angstig kind. Meteen opgestaan en naar het kippenhok met een zaklamp. We hebben een aantal Maranshoenders van plm. 4 maanden oud, dus al flinke dieren, een aantal slapen op stok en anderen slapen op de grond. Ik zie allemaal veren, een jonge haan tegenover een egel en angstige en doodsbangе hennen die zijn aangevallen door deze egel weggedoken in een hoek van het kippenhok. Veel lawaai en angstig geschreeuw. De egel buiten gezet. De schuurdeur was open, kippen kunnen in en uit lopen, maar er staan hekjes omheen. Niet zodanig afgesloten dat er geen egel bij kan. We wisten dat er twee egels verbleven op ons erf, maar dit hadden we niet verwacht. Het beeld dat wordt geschetst van een lief diertje klopt niet met de werkelijkheid. Ook dit gedrag hoort bij een egel. Een egel valt dus soms, net zoals ook door anderen beschreven, kippen aan.”

Ik kan u verzekeren dat dit verslag waar is.

Ik heb het zelf meegemaakt en ook zelf ingestuurd op de eerder genoemde website van Tuinadvies <https://www.tuinadvies.nl/tuinvrienden/forum/33/tuinbabbel/7583/egel-eet-kip> . Met de ontdekking dat egels kippen kunnen aanvallen ben ik via internet op zoek gegaan naar fokkers en kleindierenhouders met vergelijkbare ervaringen. En die zijn er, zo kwam ik o.a. op deze website en heb ik ook mijn verhaal er op gezet! Dat is nog niet alles!

Eerst even een publicatie uit een nieuwsblad in België.

Ook onderstaand verslag bevestigt dat egels kippen of andere kleine dieren kunnen aanvallen en opeten.

Q. Kunnen egels kippen doden?
Chris (62 jaar)

A. Egels worden beschouwd als opportunisten, wat betekent dat ze eten wat er voorhanden is. Hoewel hun dieet normaal gezien bestaat uit kleine ongewervelden, is het bekend dat ze ook jagen op jonge vogels en knaagdieren. Egels kunnen zeer snel en behendig zijn, wat je hen op het eerste gezicht niet zou aangeven. Ik kan je uit eigen ervaring vertellen dat

egels wel degelijk kippen kunnen doden. We sloten op een avond per ongeluk een egel op in ons kippenhok, bij twee hennen en een twintigtal kuikens. De volgende ochtend

vonden we nog één hen en één kuiken levend terug. Een aantal kuikens waren verorberd, maar van de meeste was enkel de kop afgebeten, net zoals van één hen. Het was duidelijk dat de egel de schuldige was, want het hok was voor de nacht afgesloten. Nu, dit was geen natuurlijke situatie. Ik kan niet met zekerheid zeggen of de egel uit zichzelf op de kippen was komen jagen. We hebben er daarna geen problemen meer mee gehad, hoewel we nog geregeld egels in de tuin vinden. Ik kan me voorstellen dat

ze bij kippenboeren wel op kippen komen jagen als ze zelf uitgehongerd zijn, of in de late lente erg gulzige jongen te voederen hebben.

Kortweg: egels kunnen wel degelijk een kip doden, maar het is niet hun gebruikelijke prooi. In mijn voorbeeld waren de kippen gewoon een erg makkelijke prooi die voorhanden was terwijl de egel opgesloten was en geen ander voedsel kon vinden. Een opportunist dus...

Bio-ingenieur Katinka Wouters, SCK.CEN

7. Nog meer ervaringen met agressieve egels.

Hierna nog een aantal ervaringen die u op de genoemde internetlink kunt vinden.

- a) Niet te geloven, maar heb het zelf gezien en was te onthutst om foto te nemen !
Vorige week is mijn 2 maand oude mechelse koekoek die ikzelf groot gebracht heb door een egel doodgebeten 's nachts in het kippenhok. Ik zou nooit een egel verdacht hebben als ik het zelf om 6 uur 's morgens niet had gezien ! Ik heb 's nachts paniekering gekakel gehoord, maar omdat het donker is achteraan de tuin ben ik maar in bed gebleven .Ben dus direct gaan kijken als het licht werd, en tot mijn grote ergernis vond ik mijn dode kip waar de egel nog rustig aan het peuzelen was. Vorige zomer heb ik net hetzelfde meegemaakt met een "verdwenen" jong kippetje, nooit iets van teruggevonden, en ook 'snachts . Waarschijnlijk dezelfde dader !
Egels zijn waarschijnlijk niet zo lief als ze er wel uitzien ! Ben dus wel weer mijn kippetje kwijt
- b) Dat is raar, dat heb ik toch ook nog nooit gehoord dat een egel kippen eet!
Hopelijk herhaalt het zich niet meer.
- c) Heb vroeger ook wel eens op wacht gelegen om een kuikentjesdief te pakken te krijgen en oh wat een verrassing, 't was ook een egel, de kuikentjes werden lelijk aangevreten op de gekste plaatsen en niet eerst gedood wat het allemaal nog wreder leek lijken. Enigste veilige oplossing voor de kippetjes is het kippenhok afsluiten voor de nacht.
- d) Bent u dit helemaal zeker dat dit door de egel komt?
Het lijkt mij heel onwaarschijnlijk dat een egel een kip dood,...want hier komt mijn eerste vraag al 😊
Slapen de kippen op stok?
Ik denk eerder aan een wezel, vos , rat of een ander roofdier...
Is natuurlijk altijd heel jammer
- e) Egels kunnen gewoon een draad over klimmen ,dat ondervind ik ieder jaar hier.
Mijn tuin is volledig afgesloten met draad waar een egel zeker niet door kan en toch zitten ze hier ieder jaar. Dat zou geen probleem zijn moest ik geen hond hebben.
Gisteren was het weer prijs ,toen we de hond nog effen buiten lieten voor we slapen gingen hoorde ik hem blaffen en huilen.Toen ik ging kijken met de zaklamp zag ik dat hij tegen een egel tekeer ging .Zijn muil hing al vol bloed en ik heb de hond moeten oppakken en binnendragen hij zou hem doodgebeten hebben. Vanavond weer hetzelfde lawaai en geblaf. De hond terug binnen, en dan de egel over de draad gezet. De hond terug buiten gelaten. Enkele minuten later weer hetzelfde geblaf en gehuil. Een tweede egel in de tuin, weer de hond binnen en de egel over de draad gezet. Deze zullen wellicht niet meer terugkeren
- f) Ah als die ook al kunnen klimmen, dan begrijp ik nu ook hoe het komt dat er af en toe eentje bij mij langskomt. Af en toe horen we hier ook de honden blaffen en grollen en als we gaan kijken dan zit er idd een egel. Die van ons doen er wel niks aan, ze staan er gewoon naar te blaffen. We hebben die dan al een paar keer met de veger en vuilblik opgepakt en verzet achteraan in de hof, onder een boom die op een verhoog staat van 1m hoog. Een beetje nadien: weer geblaf, die egel is gewoon teruggekomen. Hoe kan dat nu, mijn tuin is halfweg afgemaakt met een poortje (onderaan 3tal cm open), dit sluit aan op het tuinhuis, en rechts van het tuinhuis is er nog een afsluiting (genre Bekaert). En toch komt die egel telkens weer terug naar het gras waar de honden lopen, het is alsof de egel met hun voeten speelt.

- g) Hier vannacht om 4u00. Het is niet de eerste keer dat ik een egel uit het kippenhok of kippenren zet. En dat mijn kippen dan hysterisch worden dat wist ik ook al. Maar vannacht heb ik de egel aan mijn kip zien hangen. Mijn verhaal is eigenlijk een kopie van het eerste verhaal hier. Ze is intussen al wat meer alert maar lopen doet ze niet. De dierenartsenpraktijk gaat hier pas om 9u00 open.
- h) Gisterenavond om 22.40 heeft een egel onze kip uit haar hok gesleurd, gedood en voor een stuk opgegeten, om 2u deze nacht ging hij dan nog voor de tweede! Gelukkig waren we er op tijd bij, want ook deze had hij bij haar poot naar buiten gesleurd, echt ongelooflijk... Had ik ook nooit durven denken.
De egel heeft zelfs een keer of 4 mijn man proberen aan te vallen!
In 6 jaar hebben we dit nog nooit meegemaakt, het hok gaat vanaf nu ook wel dicht..

Tot zover een aantal ervaringen die op internet zijn te vinden.

Ik had twee egels in mijn tuin. Ik heb na mijn ontdekking dat egels kippen kunnen doden een doorloopval gezet met een kapot kippenei er in. In mijn kippenhok lag namelijk ook al een aangevreten ei.

Dat was mogelijk het werk van een egel, hoewel ik eerst dacht dat de kippen zelf een ei hadden aangepikt.

En na een dag of drie zat er een egel in de val.

Die heb ik in het natuurgebied vlak bij mijn dorp losgelaten.

Eerst in een kartonnen doos gezet.

De doos heb ik vervolgens weggegooid er zat urine op en ook om de volgende reden:

Egels dragen heel veel parasieten die ze ook kunnen meenemen naar je kippen en je kippenhok of konijnenhok en in je auto als je daar een open doorloopval in zet.

Dat wil je niet in je hok of auto."

Citaat van <https://www.dierenkliniekdennoord.nl/>:

"Egels zijn verzamelaars van allerlei parasieten: Ze wemelen van vlooien, teken (van deze hebben we er zeker 20 afgeplukt!), maagdarmwormen en longwormen. De eerste stap na de opvang was dan ook vlooien bestrijden, teken plukken en ontlastingsonderzoek op wormeieren. De egel was flink besmet met wormen, dus hij werd meteen ontwormd."

Egel nummer 2 heb ik niet meer gezien en laat zich ook niet zo snel vangen, maar er lagen nog wel af en toe uitwerpselen van een egel op het kortgemaaid gras.

Je kunt de aanwezigheid van egels op je erf namelijk heel goed zien aan hun achtergelaten uitwerpselen. Die liggen her en der verspreid op hun jachtterrein, bijvoorbeeld uw tuin, erf of bestrating. Langwerpige plakkerige ietwat glanzende zwarte poep.

Dat was het dan *"De duistere kant van de egel"*.

Niet echt een bekende eigenschap van egels, maar wel een bedenkelijke voor liefhebbers van kleindieren en kennelijk zelfs een mogelijk gevaar voor honden die buiten slapen.

Er is een niet te verwaarlozen kans dat als uw hond in de nacht overstuur is maar u niet weet waarom, er een egel in de buurt is. Neemt niet weg dat het zeker een diertje is dat thuis hoort in onze natuur en leefomgeving. Een diertje dat veel ongedierte en zelfs ratten en muizen kan opruimen. Maar je wilt ze niet in je kippen- konijnenschuur of ander dieren verblijf of bij je huisdier. De bal ligt bij de fokker of diereneigenaar. Waar mogelijk de schuur of het dierenverblijf goed afsluiten lijkt een goede raad!

Noardburgum, 3 september 2020

Jan Westerhof

Bronnen : zoals genoemd in de publicatie en de website <https://www.natuurmonumenten.nl> alsmede eigen kennis en ervaring